

VERSLAG INFORMELE VIDEOCONFERENTIE VAN DE LEDEN VAN DE RAAD ALGEMENE ZAKEN D.D. 15 JULI 2020

Op woensdag 15 juli jl. vergaderden de leden van de Raad Algemene Zaken informeel per videoconferentie. Op de agenda van de Raad stonden een presentatie van het Duitse voorzitterschapsprogramma, en de voorbereiding van de Europese Raad van 17-18 juli.

Presentatie Voorzitterschapsprogramma

Duitsland gaf tijdens de Raad een presentatie van het eigen voorzitterschapsprogramma. Het programma, met de titel 'samen voor Europa's herstel' staat in het teken van drie overkoepelende prioriteiten: de beheersing van de COVID-19-crisis en het (economisch) herstel, de onderhandelingen over het Meerjarig Financieel Kader (MFK) en de onderhandelingen over het toekomstig partnerschap met het Verenigd Koninkrijk. Het programma bestaat daarnaast uit vijf elementen: een sterker en innovatiever Europa; een eerlijk Europa; een duurzaam Europa; een Europa van veiligheid en gemeenschappelijke waarden; en een effectieve Europese Unie voor een op regels gebaseerde internationale orde verankerd in partnerschap.

Nederland verwelkomde tijdens de Raad de voorgenomen ambitieuze agenda van het Voorzitterschap ten aanzien van de versterking van rechtsstatelijkheid in de Unie, met name de instelling van een landspecifieke dialoog in de Raad Algemene Zaken over het jaarlijkse Commissierapport in het kader van de nieuwe toetsingscyclus voor de rechtsstaat. Nederland zal constructief bijdragen aan het welslagen ervan. In lijn met de motie-Jetten/Van Ojik (kamerstuk 35403, nr. 4) onderstreepte Nederland verder het belang van de voortgang van de artikel 7-procedures jegens Polen en Hongarije, die het Voorzitterschap voornemens is te agenderen na het zomerreces. Er waren geen inhoudelijke interventies van andere Lidstaten naar aanleiding van het voorzitterschapsprogramma.

Voorbereiding Europese Raad 17-18 juli

De Raad sprak over het Meerjarig Financieel Kader en de COVID-19-herstelstrategie, ter voorbereiding van de discussie in de Europese Raad van 17-18 juli a.s. Lidstaten reageerden op de afgelopen vrijdag verspreide nieuwe versie van de *negotiating box* (het onderhandelingsdocument t.b.v. de Europese Raad). Dit document is opgesteld onder verantwoordelijkheid van de voorzitter van de Europese Raad, Charles Michel, en bouwde voort op de versie van 14 februari jl. Een kabinetsappreciatie van dit onderhandelingsdocument ging uw Kamer op 13 juli jl. toe (Kamerstuk: 2020D29543). Ten aanzien van het op te richten herstelinstrument bevat het nieuwe onderhandelingsdocument elementen van de herstelstrategie die de Europese Commissie op 27 mei jl. presenteerde. Uw Kamer ontving daarvan op 9 juni jl. een kabinetsappreciatie. De discussie in de Raad vond grotendeels plaats langs bekende lijnen en standpunten. In de meeste interventies kwamen de volgende elementen terug: omvang en looptijd van de herstelmaatregelen, de allocatiemethode, verhouding leningen en/of subsidies, besluitvormingsprocedure, cohesie en landbouwbeleid, afdrachtenkortingen en het rechtstatelijkheidsmechanisme.

Lidstaten reageerden op de voorgestelde omvang (750 miljard euro) van het herstelinstrument en de verhouding tussen leningen en subsidies. Een substantiële groep lidstaten sprak zich positief uit over de hoogte van de omvang. Samen met gelijkgezinden pleitte Nederland voor een verlaging van de omvang. Verscheidene lidstaten spraken steun uit voor het voorstel om via de herstellfaciliteit subsidies aan lidstaten beschikbaar te stellen die de Commissie met leningen op de kapitaalmarkt voorfinanciert. Er is breed draagvlak voor het voorstel om met de herstelmaatregelen tevens de transitie naar een groene en digitale economie te ondersteunen. De posities over de allocatiemethode lopen nog uiteen. Voor veel lidstaten leidt de allocatie waarbij 70% van de middelen worden vastgelegd in de jaren 2021 en 2022 en de resterende 30% in 2023 tot een ongebalanceerde uitkomst en onvoorspelbaarheid. Andere lidstaten, waaronder Nederland, zien dit als een stap in de goede richting naar een betere koppeling met het mitigeren van de impact van COVID-19. Tot slot reageerden lidstaten op de meest recente voorstellen met betrekking tot de besluitvorming van het herstelinstrument. Lidstaten zijn nog verdeeld over de sterkere rol die de Raad toebedeeld krijgt in de besluitvorming. Nederland benadrukt de noodzaak van unanimititeit bij besluitvorming over de *Recovery and Resilience Facility*.

Ten aanzien van de (aangepaste) voorstellen voor het MFK voor de periode 2021-27 zijn de opvattingen *grosso modo* onveranderd. Waar Nederland en gelijkgezinden pleitten voor verdere besparingen, herprioritering en modernisering, bleven meerdere lidstaten bij hun standpunt dat de budgetten voor het cohesiebeleid en het landbouwbeleid minimaal behouden moeten worden. Een grote meerderheid is positief over het effectieve rechtstatelijkheidsmechanisme. Enkele

lidstaten pleiten net als Nederland ook voor het terugdraaien naar de besluitvorming met omgekeerde gekwalificeerde meerderheid. Een klein aantal lidstaten zag koppeling van het MFK met voorwaarden op het gebied van rechtsstatelijkheid als rode lijn voor de onderhandelingen.

Evenzeer is een groot aantal lidstaten positief over de ophoging van het percentage klimaatgerelateerde uitgaven naar ten minste 30% voor het MFK en *Next Generation EU* gezamenlijk. Over de voorstellen voor nieuwe eigen middelen blijft het krachtenveld verdeeld, met voor- en tegenstanders voor grondslagen gebaseerd op niet-gerecycled plasticafval en/of ETS-opbrengsten. Een lichte verschuiving is te zien in het standpunt van lidstaten over het voortzetten van de afdrachtenkortingen. Diverse lidstaten erkennen dat dit onderdeel van het akkoord zal worden, hoewel een aantal lidstaten principiële bezwaar uit.

De discussie over het onderhandelingsdocument werd zonder conclusie afgesloten. De Europese Raad zal deze vrijdag voortzetten. Hoewel lidstaten nog ruimte zien voor verbetering op diverse elementen, geven veel lidstaten aan bereid te zijn toe te werken naar spoedige besluitvorming. Voor Nederland blijft het resultaat van de onderhandelingen leidend.

Wetgevingstransparantie

Onder leiding van het Duitse voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie is Coreper op 14 juli 2020 akkoord gegaan met een aantal maatregelen dat de wetgevingstransparantie in de Raad verbetert. Met dit voorstel zijn de eerder in de Raad besproken '*milestone approach*', en de onder het Finse en Kroatische EU voorzitterschap gestarte transparantie-pilot, aangenomen en geconsolideerd.

Concreet zorgt dit voorstel voor proactieve openbaarmaking van de volgende Raadsdocumenten:

- Het Raadsdocument met het voorstel van de Europese Commissie, in lijn met de huidige praktijk;
- De agenda van de raads werkgroepen waar een wetgevingsdossier geagendeerd is, in lijn met de huidige praktijk;
- Voortgangsrapportages voorgelegd aan de Raad en ook andere documenten gerelateerd aan wetgevingsdossiers die op de agenda van de Raad staan, in lijn met de huidige praktijk;
- Voortgangsrapportages voorgelegd aan Coreper, mits Coreper geen bezwaar maakt tegen de openbaarmaking hiervan;
- Initiële mandaten van de Raad voor trilogonderhandelingen, zowel vastgesteld op Raadsniveau middels een algemene oriëntatie als ook initiële mandaten die door Coreper zijn vastgesteld;
- Vierkolomentabellen^[1] met de oorspronkelijke standpunten van de EU-instellingen (zonder compromisvoorstellen) bij verspreiding;
- De definitieve positie van de Raad, die het eindresultaat van de trilogonderhandelingen weergeeft, na goedkeuring van Coreper;
- Aanbiedingsbrieven aan het Europees Parlement en de bijbehorende bijlagen;
- Documenten gerelateerd aan stadium van aanneming van een wetgevingsdossier, waaronder de goedkeuring en afwijzing van de positie van het Europees Parlement in de eerste lezing, de Raadspositie in de eerste lezing, motiveringen, en goedkeuring of afwijzing van amendementen van het Europees Parlement in de tweede lezing.

Tevens zal de Raad actieve communicatie en sociale media inzetten om het publiek over de voortgang van wetgevingsdossiers en trilogon te informeren. Op verzoek van Nederland is in het aangenomen voorstel een review clause voorzien. De Raad zal er op blijven toezien welke stappen in de toekomst nodig zijn om wetgevingstransparantie te waarborgen.

Wat betreft de uitvoering van de motie 21501-20 nr. 1530 van het lid Leijten, over openbaarheid van de wetgevende delen en stemmingen in Europese Raden, wil het kabinet onderstrepen dat de Europese Raad conform artikel 15 van het EU-Verdrag geen wetgevingstaak uitoefent. Er vinden in de Europese Raad dus ook geen stemmingen over wetgevingshandelingen plaats. Voor wat betreft de Raad van de Europese Unie, die op grond van artikel 16 van het EU-Verdrag wel een wetgevingstaak uitoefent, heeft het kabinet - zoals in het verslag van de videoconferentie van de

^[1] Vierkolomentabellen zijn documenten die gebruikt worden bij wetgevingsonderhandelingen tussen het Europees Parlement, de Europese Commissie en de Raad, met in de eerste drie kolommen de initiële posities van de drie instellingen en in de vierde kolom het bereikte compromis.

leden van de Raad Algemene Zaken van 26 mei 2020 aangegeven - ingezet op meer transparantie van de EU-besluitvorming in tijden van COVID-19. Ook tijdens de toepassing van de tijdelijke afwijking van het Reglement van Orde en het huidige gebruik van de schriftelijke procedure dient de Raad de transparantie in de besluitvorming te waarborgen.

Nederland heeft suggesties gedaan voor het verbeteren van transparantie zoals het tijdig opstellen en delen van agenda's, met een onderscheid tussen het wetgevend en het niet-wetgevend deel en het toegankelijk maken van opnames of uitzenden van wetgevende gedeeltes van informele videoconferenties van leden van Raden. Het kabinet is dan ook te spreken over de wijze waarop het Raadssecretariaat en het voorzitterschap deze oproep hebben opgepakt, onder meer door de afgelopen twee maanden met ruim op voorhand gedeelde agenda's te werken en de van wetgevende gedeeltes van informele Raden en beschikbaar te stellen via livestream.

Met verwijzing naar het verslag van de RAZ van 25 februari jl.¹ en beantwoording van Kamervragen op 30 maart jl.² aangaande de Europa-Special van de Donald Duck en het communicatiebeleid in den brede wijst het kabinet uw Kamer erop dat de website **Error! Hyperlink reference not valid.**http://ec.europa.eu/budget/fts/index_en.htm bijgewerkt is voor 2019. In het kader van transparantie en verantwoording worden alle ontvangers van EU-subsidies gepubliceerd op deze website. Zo ook de kosten voor de Donald Duck Special, deze bedroegen EUR 141.943,-.

Onderhandelingsraamwerken Noord-Macedonië en Albanië

Uitbreiding stond niet op de agenda van deze Raad en is ook niet aan de orde gekomen. Inmiddels zijn op 1 juli jl. wel de concept-onderhandelingsraamwerken voor Noord-Macedonië en Albanië door de Commissie gepresenteerd aan de lidstaten. De Commissie voegde hier tevens *non-papers* over de voortgang op rechtsstaatsterrein in beide landen aan toe. De documenten zijn vooralsnog gerubriceerd.

Inschatting van het kabinet is dat de onderhandelingen over de raamwerken geruime tijd in beslag zullen nemen. Hierbij streeft het kabinet naar het volledig reflecteren van alle elementen van de nieuwe methodologie in de raamwerken. Daarnaast is het evident dat de Intergouvernementele Conferentie met Albanië alleen kan plaatsvinden wanneer Albanië voldoende voortgang heeft geboekt op de voorwaarden zoals gesteld door de Raad in maart.

Uw Kamer ontvangt zoals gebruikelijk een kabinetsappreciatie over de belangrijkste elementen uit zowel de onderhandelingsraamwerken als de voortgangsrapporten. Deze appreciatie zal tevens dienen als basis voor het standpunt dat het kabinet zal innemen tijdens de onderhandelingen.

¹ Kamerstuk 21501-02-2119

² Kamerstuk ah-tk-20192020-2275